

‘आजचा विद्यार्थी बेशिस्त आहे का?’

आजचा विद्यार्थी राष्ट्राचा भावी नागरिक आहे. राष्ट्राची भावी काळातील भरभराट व सुख-समृद्धी त्याच्या हातात एकवटणार आहे. त्यामुळे त्याच्या संस्कारक्षम वयात त्याच्या मनामध्ये उच्च संस्कार रुजवले गेले पाहिजेत. भविष्यकाळातील राष्ट्राच्या भरभराटीचा पाया भक्कम, सुसंस्कारीत व सुसंस्कृत असणे आवश्यक आहे, असा एक सुविचार आहे की, ‘विद्यार्थी या राष्ट्राची संपत्ती आहे.’ परंतू आजच्या विद्यार्थ्यांची नीतिमत्ता दिवसेंदिवस ढासळत आहे. ‘आजचा विद्यार्थी बेशिस्त आहे का?’ या प्रश्नाचे उत्तर सामान्यतः ‘होय’ येते. म्हणून या दृष्टीने आजच्या विद्यार्थ्यांचे निरीक्षण केल्यास त्यांच्यातील काही दोष लगेच लक्षात येतात.

ज्यापैकी पहिला दोष म्हणजे विद्यार्थ्यांवर असलेला सिनेमांचा व त्यातील नटांचा बसलेला जबरदस्त पगडा! या विद्यार्थ्यांचा आदर्श आणि दैवत म्हणजे ‘सिनेमातील हिरो!’ चित्रपटातील प्रसंग आपल्या जीवनात आणण्याचा प्रयत्न विद्यार्थी करत असतात. स्वतःला नट समजून नटांप्रमाणे कृती करण्यासाठी धडपडत असतात. त्याचप्रमाणे विद्यार्थ्यांमधील दुसरा दोष म्हणजे, आजचा विद्यार्थी विद्यार्जनाकडे लक्ष न देता इतर अवांतर गोष्टींमध्येच अधिक रमतो. त्यामुळे आजचा विद्यार्थी ‘विद्या अर्थी’ न राहता केवळ परीक्षार्थी झालेला आहे.

उत्तम गुण मिळवावे, एखाद्या विषयात प्रावीण्य संपादन करावे, उत्कृष्ट यश मिळवावे! ही आकांक्षा विद्यार्थ्यांमध्ये दिवसेंदिवस दुर्मिळ होत चालली आहे. जुन्या ज्ञानाबद्दल योग्य आदर बाळगून नवीन ज्ञान आत्मसात करणारे विद्यार्थी क्वचितच आढळतात. याची परिणती राष्ट्राला बुद्धिमान नागरिकांचा पुरवठा कमी होण्यात झाली आहे. तिसरी महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे विद्यार्थ्यांच्या मनात गुरुजनांविषयी कमी होत असलेला आदर! शिक्षकांना त्रास देण्यात हे विद्यार्थी धन्यता मानतात. शिक्षकांविषयी आणि शाळेविषयी त्यांच्या मनात आदर भावना आढळत नाही. शाळेचे जास्तीत जास्त नुकसान करण्याकडे या मुलांचा कल असतो.

‘आजचा विद्यार्थी इतका बेशिस्त का बनला आहे?’ याचा अंतर्मुख होवून विचार केल्यास, या गोष्टीला सध्याचा समाजच जबाबदार आहे, हे लक्षात येते. समाजामध्ये या विद्यार्थ्यांपुढे चांगले आदर्श नाहीत, त्यामुळे आपले ध्येयस्थान ठरवण्याची त्यांची उमेद कमी होत आहे. बाहेरच्या जगात एकमेकांबद्दलचा अविश्वास पसरलेला पाहून व गुंडगिरी करणाऱ्यांचा उदो उदो होत असलेला पाहून विद्यार्थीही हुल्लडबाजी करू लागले, तर त्यांत नवल नाही. तसेच हे विद्यार्थी घेत असलेल्या शिक्षणामध्ये त्या विद्यार्थ्यांना आकर्षण वाटेल, गोडी वाटेल, असा भाग फारच थोडा आहे, त्यामुळे विद्यार्थी अभ्यासाचा कंटाळा करतो. परिसरातील व्यक्तींच्या रुचीप्रमाणे विद्यार्थ्यांची रुची बदलत असते. समाजाची रुची दिवसेंदिवस विकृतीकडे झुकत असल्याने त्याचा परिणाम विद्यार्थ्यांवर होतो. आपला विद्यार्थी राष्ट्राचा उत्कृष्ट नागरिक व्हावा. या दृष्टीनेच शिक्षक त्यांना मार्गदर्शन करतात. परंतु विद्यार्थी त्यांना योग्य साथ देत नाहीत व उत्तम नागरिक होण्याची संधी गमावतो.

‘इतरांमधले गुण हुडकावे! दोष आपणांतील निवडावे!’ या उक्तीप्रमाणे वागण्यास त्यांना शिकवले गेले पाहिजे. विद्यार्थ्यांला अभ्यासेतर विषयांतही स्वतःचे गुण दाखविण्याची संधी उपलब्ध केल्यास व प्रोत्साहन दिल्यास हे विद्यार्थी क्रिडांगण, वक्तृत्व, नाट्याभिनय या कलांतही प्राविण्य मिळवितील. मुले शिकत असलेला अभ्यासक्रम मुलांच्या सर्वसाधारण आवडीप्रमाणे असावा. त्यांच्यावर सुसंस्कार करून देशाचे भावी आधारस्तंभ बळकट करणारे शिक्षक त्यांना लाभले पाहिजेत. बेताल करमणुकीपासून त्यांना दूर ठेवले गेले पाहिजे. पूर्वी शिक्षक केंद्र मानून शिक्षण दिले जाई. आज विद्यार्थी केंद्र मानले जाते, तसेच शिक्षणाची इतर माध्यमे उपलब्ध झाल्याने शिक्षकांबद्दल आदर कमी झाला आहे, तो वाढावा अशा दृष्टीने उपाययोजना केली पाहिजे, असे केले तरच विद्यार्थ्यांच्या जीवन नौकेला योग्य दिशा मिळेल. आजचे विद्यार्थी पूर्वीपेक्षा प्रगल्भ व विचारी आहेत. परंतु, ‘विद्या विनयेन शोभते!’ ही युक्ती त्यांच्या अंगी बाणवली गेली, तरच आपल्या देशाला उज्वल भवितव्य आहे.